

στυλῶνεται στὴν Κρήτη, κλονίζεται ἀπὸ τὴν τούρ-
κικὴ κυριαρχία. Ἀπάνου ἀπὸ τὸ Σολωμὸ ἔρχεται
γιὰ τρίτη φορὰ ὁ σχολαστικὸς κλασικισμὸς. Ἡ
νέωτερον φιλολογία γυρίζει τῶρα πάλι μὲ δυνατὴ
ἀντίστασιν τῶν ἀκαδημαϊκῶν, στὸ δρόμον ποῦ
δείχνει διόφρασα ἀκόμα τὰ χάρια τοῦ Σολωμοῦ.
Τὸ πάθος τοῦ ἀγῶνα καὶ τὸ ἰνδικερόν τοῦ ἔθνους
φαίνεται ζωηρότερον ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ. Οἱ ὅπα
δοὶ τοῦ Νέου ἀγωνίζονται: γιὰ τὰ ψηλότερα ἀγαθὰ
τοῦ ἔθνους τους, γιὰ μιὰ ἰθνηκὴ γλώσσα, μιὰ ἰθνη-
κὴ φιλολογία καὶ ἕν γένει γιὰ ἰθνηκὸ χαραχτήρα.

Τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς εἶναι μὲ τὸ μέρος τῶν
νέωτερον καὶ πρέπει νὰ εὐχόμεστε γιὰ καλὸ
τοῦ Ἑλλ. ἔθνους νὰ μὴν ἐμποδίσουνε πάλι ἡ βία
καὶ ἡ τύφλα τὸ ἐκκολλητικὸν βλάστημα τῆς κα-
λῆς φύσεως. Κάτι παραπάνου καὶ ἀπ' τὴν φιλολο-
γίαν κρέμεται τὸ ζήτημα—γιὰ τὸ γλωσσικὸν ζή-
τημα δὲν ἀγγίζει μοναχὰ τὸ φιλολογικὸν καὶ παι-
δαγωγικὸν μὰ καὶ τὸ πολιτικὸν ἀκόμα. Ἡ ἑξαπλω-
τικὴ δύναμις τοῦ ἔθνους ἐμποδίζεται (ἔτσι λ. χ.
στὴν Μακεδονίαν) ἀπὸ τὴν ἀνάποδες γλωσσικὴν συν-
θηκὴν ποῦ φυσικὰ πρὸς πολὺ στὰ σχολεῖα τῆς σκλα-
βωνίας Ἑλλάδος γίνονται δυσχερῆ αἰσθητῆς. Ἐ-
θνὸς ποῦ παρατάει τὴν μητρικὴν τὴν γλώσσαν καὶ φτά-
νει ὡς ἐκεῖ ποῦ νὰν τὴν βρῆκε μισοαρνιέται κιόλας τὴν
ὑπαρξὴν τοῦ τουλάχιστον στὰ μέγιστα τῆς Ἑυρώπης.
Στὸ συναγωνισμὸν τοῦ πολιτισμοῦ μὲ τὰ λοιπὰ
ἔθνη τῆς Βαλκανικῆς ἢ Ἑλλάδος τότε μόνο θὰ μπο-
ρεῖσι μὲ σταθερὴ ἐπιτυχίαν νὰ παραβῶν ὀτανώπως ὅ-
σες τὶς σφαῖρας τῆς ζωῆς ἔτσι καὶ στὸ ξεφανέρωμα
τῶν ἰδεῶν τῆς δὲν ἀποναρκωθεῖ, μὰ σεβαστεῖ τὴν
πρόδοσιν καὶ τὴν φυσικὴν ζετυλιξιάν.

Πάτρα

ΜΥΡΙΑΕΛΛΑ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΡΑΜΑΤΑ

1 ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ

2—Ο ΑΣΩΤΟΣ

3—ΟΙ ΑΛΥΣΙΑΔΕΣ

Ποινοῦνται στὸ γραφεῖον τοῦ Νουμῶ 1 δραχμὴς
τὰ τρία. Μοναχὰ οἱ «Ἀλυσιάδες», τρεῖς δραχμὴς.
Στὶς ἐπαρχίαι καὶ στὸ ἐξωτερικὸν στέλλονται δίχως
παραπανιστὸ ἔξοδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά.

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ*

Τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Πουλημένου (**) ἐπειδὴ ἀγγί-
ζει πολλὰ ζητήματα, δίνει καὶ ἀφορμὴν σὲ πολλῶν
εἰδῶν συζητήσεις. Ἀφίνοντας τὰ ἱστορικὰ νὰ συζη-
τηθοῦν ἀπὸ τοὺς πρὸ εἰδικούς, ἤθελα νὰ μιλήσω
ἐδῶ γιὰ ἕνα ὀρισμένον κομμάτι τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ,
ποῦ κατὰ τὴν γνώμην μου εἶναι ἀπὸ τὰ κυριώτερα,
γιὰ τὴν ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ πρὸ σπουδαῖα ὑλικά
τῆς βάσεως τοῦ συστήματός του.

Καὶ πρῶτα μιὰ ἀναγκαῖα ἐπεξηγήσις. Στὴν
Ἑλλάδα ὑπάρχουν δύο σχολαί ἀνθρώπων. Ἡ σχολὴ
τῶν ἀπαισιοδοξῶν καὶ ἡ σχολὴ τῶν αἰσιοδοξῶν. Οἱ
πρῶτοι ἐκυριαρχοῦσαν ὡς τὰ τῶρα, δείχνοντες ὅσες
τὶς λεπτοῖ ἐρεῖες τῆς σκπίλας τῆς κοινωνίας μας,
καυτηριάζοντας κάθε μέρα καὶ κάθε ὥρα καὶ τὸ πα-
ραμικρότερον σύμπτωμα τῆς διαφθορῆς μας, βρίζον-
τας καὶ ὀλολύζοντας. Τίποτα ὅμως περισσώτερον.
Ὅλη ἡ δρᾶσις τους καὶ ἡ πολιτικὴ τους περιορί-
ζονταν στὶς φωνῆς καὶ στὴν ἀπαισιοδοξίαν, μὲ κανεὶς
τους δὲ βγήκε τέλος πάντων νὰ μᾶς δείξῃ τὸν
τρόπον ποῦ θ' ἀπαλλαγτοῦμε ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ κακὰ
καὶ τὰ ψυχρὰ ποῦ μᾶς διηγόντουσαν. —Κατάντηρον
σ' αὐτοὺς φανερώθηκε τῶρα τελευταῖα ἡ καινούργια
καὶ τρομερὴ τάξις τῶν αἰσιοδοξῶν. Ἐτοῦτοι οἱ χρι-
στιανοὶ τὰ βρῆσκον πάλι ὅλα καλὰ καὶ ἄγρια, καὶ
ἐλπίζον μάλιστα πὸς ἡγήγορα ἢ φυλὴ μας θὰ τρα-
βήξῃ μπροστά, δείχνοντας τὸ δρόμον γιὰ τὴν πρόδοσιν
καὶ στὴν σαπισμένην Ἑυρώπην, γιὰ τὴν φυλὴν μας ἔχει
σπρίγγος νεανικὸν, ζωτικότητα, ἐξυπνάδα κτλ. κτλ.
Βρίζουν οἱ πρῶτοι, ἐξυμνοῦν οἱ δεύτεροι, φωνῆς ἐκεῖ-
νοι, φωνῆς ἐτοῦτοι καὶ τὸ πρᾶμα πάει λόντας. Τί
μένει τῶρα στὸ βάθος ἀπὸ ὅσες αὐτὲς τὶς φωνῆς;
Ἐνα μεγάλο καὶ βαθὺ τίποτα. Ἡ πολιτικὴ στὸ
μεταξὺ ἀκολουθεῖ τὸ χάθαι τῆς, καὶ ἡ κοινωνία τὰ
καλαμπουρία τῆς.

Μὲς σ' αὐτὸν τὸ φαῦλον κύκλον φανερώθηκε πέρουν

* Τὸ κομμάτι τοῦτο γράφηκε πρὶν δημοσιεῖσθαι τὸ δεύ-
τερον ἄρθρον τοῦ κ. Πουλημένου, ὅπου φαίνεται κάπως ρι-
ζοπατικώτερον ὁ κ. Π., ἔτσι ποῦ σὲ πολλὰ μέρη νὰ συ-
φωῶμε. Δημοσιεύοντας λοιπὸν τῶρα τὸ κομμάτι τοῦτο,
τὸ κάνω μόνο γιὰ νὰ παραβῶ τὴν προσοχὴν ὅλων μας σὲ
μιὰ ριζωμένην ἰδέαν ποῦχομε μέσα μας γιὰ τὴν φυλὴν μας,
παρίνοντες ἀφορμὴν ἀπὸ μιὰ ὀρισμένην περίοδον τοῦ πρώτου
ἄρθρου τοῦ κ. Π.
**) Κοίτα 311 φύλλον τοῦ «Νουμῶ». «Ἡ» Ἑλλάς καὶ ὁ
Κοινωνισμὸς.

τὸ βιβλίον τοῦ Σκληροῦ. Πρέπει νὰν τὸ κατατάξωμε
στὴν μιὰ ἀπ' τὴν δύο τοῦτες μερίδας; Ὅχι βέβαια.
Γιατὶ βασίζει μὲν ὁ Σκληρὸς τὴν πραγματείαν του
στὴν σαπίλα, παραδεχόμενος ἔτσι τὶς ἰδέας τῆς
πρώτης σχολῆς, ἀλλὰ διαφέρει πολὺ ἀπὸ τὴν σχο-
λὴν αὐτήν, ποῦ ἡ ἐνέργειά τῆς εἶναι πέρα καὶ πέρα
οὐτοπιστικὴ. Καὶ διαφέρει, γιὰ τὴν ἐξηγῆσιν τῆς σαπίλας
καὶ τὰ συμπτώματά τῆς καὶ δείχνει σύστημα ἐνέρ-
γειας γιὰ διόρθωσιν τοῦ κακοῦ.

Σὰ βιβλίον ὅμως στηριζόμενον στὶς ἰδέας τῶν
ἀπαισιοδοξῶν δὲν μπορούσε νὰ κοιταχθῆ μ' εἰσὶκὸ
μάτι ἀπὸ τὸν κ. Πουλημένον, ποῦ τὰ γραφόμενά του
μᾶς φανεροῦν πὸς ἀνήκει στὴν δευτέρην σχολὴν.
Καὶ διακρίνει μὲν τὸ σκοπὸν τοῦ Σκληροῦ, δὲ θέλει
ὅμως νὰ ἰδῆ, ποτισμένους ἀπ' τὴν αἰσιοδοξίαν ἰδέας
του, τὴν ἐνδειξὴν καὶ τὴν ἐπεξηγήσιν τῆς σαπίλας
ποῦ ἐκθέτει ἐκεῖνος. Ἐτσι, γράφει πὸς «λυπούμεθα
ποῦ οἱ κατηγορίαι κατὰ τῆς ἀστικῆς» μας τά-
ξεως δὲν εἶναι συγκεκριμέναι καὶ σαφεῖς. Οὔτε
καταχρήσεις καταγγέλλονται, οὔτε ἀδικεῖς ἐκμε-
ταλλεῖσεις, οὔτε ἰδέες ὀπισθοδρομικῆς, ἀλλὰ κα-
ταγγέλλεται ὡς στασιμότης καὶ σαπίλα τῆς ἀστικῆς
μας τάξεως τὸ ρουσφεῖν...»

Τοῦτο τὸ συμπέρασμα τοῦ κ. Π. ἀπὸ τὰ λόγια
τοῦ Σκληροῦ γιὰ τὴν ἀστικὴν μας τάξιν, εἶναι ἐκ
διαμέτρου ἐντίθετον ἀπὸ κείνον ποῦ σκέφτηκε καὶ
ἀποτύπωσεν μὲ λόγια στὸ βιβλίον τοῦ ἐκείνου. Οὔτε
ἀσφαῖς εἶναι οἱ κατηγορίαι, οὔτε κατηγορεῖται τὸ
ρουσφεῖν μοναχὰ γιὰ σαπίλα.

Καὶ γιὰ νὰ ἐξηγηθῶ: Δυὸ πράγματα, ἀπ' ὅσα
καταλαβαίνω, παραδέχεται ὁ Σκληρὸς γιὰ κεντρι-
κὰς αἰτίας τῆς τωρινῆς μούχλας. Πρῶτον, τὴν ψευτο-
φουδαλικὴν ἰδεολογίαν ποῦ ἀκολούθησε ἡ κυριαρχοῦσα
ἀστικὴ τάξις, καὶ δεύτερον, τὴν ἀνεξέλεγκτην κυ-
ριαρχίαν τῆς τάξεως αὐτῆς. Καὶ ἡ δεύτερον μάλιστα
αἰτία μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ἕν μέρει ἐπακολούθημα
τῆς πρώτης.

Καὶ ἐξηγεῖ: Ἡ πλουτοκρατία ἕνα πῆρε τὴν
διοίκησιν τοῦ κράτους στὰ χεῖρα τῆς, ἔχοντας ὑπ'
ὄψην πὸς τὸ ἑλληνικὸν κράτος δὲν περιεῖχε ὀλόκληρον
τὸ στοιχεῖον τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὅφειλε κατ' ἀνάγκην
νὰ ὑποστηρίξῃ στὸ πρόσωπον τοῦ Πατριάρχου τὸν
ἀγνωστο ἀριθμὸν τῶν ἄλλων ὀμοφύλων, ὑποστηρίζον-
τας ἔτσι ἕνα μισοφουδαλικὸν, πατριαρχεικὸν σύστημα.
Ἀκολουθώντας τέτοια πολιτικὴ πρὸς τοὺς ἔξω
Ἕλληνας δὲν μπορούσε ν' ἀκολουθήσῃ ἐντίθετη πρὸς
τοὺς μέγα, καὶ ἔτσι ὁ ἀριστοκρατικὸς ἰδεαλισμὸς

Πρωτόφαντον δὲν ἦταν τὸ κακὸν, ἀλλὰ καὶ ὁ δρό-
μος στὰ βουὰ ποτὲ κλεισμένους τόσο ἀπὸ τὰ χιόνια,
τὰ παιδιὰ τέσσαρα καὶ ἡ κυρὰ Θώμην τῆς
γνώμης καὶ μὴν κουβαληθοῦν ἐκεῖ νὰ καρτεροῦσιν
τὸν ξαναδιορισμὸν.

Σὲ τέτιαν ὄρα βρέθηκε σαπίλα σωτηρίας ἢ καὶ
λια τοῦ σουλιώτη καπετάνου. Στὶς δύο τῆς κάμα-
ρης ἔπρεπε νὰ στριμωχθῆ ὅπως ἔπος ἡ φαρμακίαν καὶ
ἡ πρῶτην ἐπαρχίαν νὰ στήσῃ στὸ κατωγὶ τὸν ἀρχα-
λὸν γιὰ τὰ προικία τῆς Φρόσως, τῆς μεγάλης κό-
ρης. Ἦταν ὁ ἴδιος ἀργαλιὸς ποῦ τῆς εἶχε ὑφάνει ἡ
μάνη τῆς καὶ τὰ δικά τῆς προικία καὶ ἡ ἐπαρχίαν
τὸν κουβαλοῦσε χρῆσιμον θυμητικὸν ὅπου καὶ ἂν πῆ-
γαινε. Ἡ ἡ ἀνοῖξις, σὴν ἦρθε, τοὺς βρῆκε ὄλους βο-
λεμένους: μιὰ χαρὰ στὴν παλιὰ κούλια. Ἡ γέριχ
μελικκιὰ μπροστὰ στὸ νεροχῆτι δῆλον στὴν σκάλα
μάζευσεν πλήθια τὰ πουλιά γιὰ νὰ ποῦξ λογιάζοντες τὰ
ὄνειρα τῆς Φρόσως, μὲ τὸν καρπὸν τῆς ἐφρόδιαζε τὴν
σκιάστρα τοῦ μοναχικοῦ ἀγοριῶν Γεσίλαν καὶ ἔριχνε
ἰσκιον δροσερὸν τὸ καλοκαίρι στὸ ρούφωμα τὰ ποταμι-
τιανῶν καπὲ τοῦ Θώμου Κρανιά: ἡ ἀκροποταμίαν
μὲ τὰ γυλιστερὰ πεντέβολα καὶ τὴν ἐρμιάν τῆς
ἐπλώνονταν πλατὰ νὰ τρέχουν οἱ δύο ἄλλες θυγα-
τέρες ζυπόλυτες καὶ νὰ μὴ χαλὰν παπούτσιαν τὰ-

πόμερον, ἡ μοναχὴ σὴν παρρηγεμένη γιὰ τὴν
πρῶτην ἐπαρχίαν, νὰ κάνῃ μοναχὴν μὲ τὴν μεγάλην
κόρη τῆς: ὅσες τὶς δουλιές χωρὶς κανένας νὰ τὶς
βλέπῃ: τέλος πάντων κελτοῦ ἀληθινὸ ἢ κούλια
τοῦ σουλιώτη γιὰ ἕνα παυτανία ὑπάλληλον. Ἡ
κόρη τοῦ παλιοῦ δημάρχου ἀπόδειχνε ἄλλη μιὰ
φορὰ τὸ γνωστικὸν τῆς τοῦ στὸν ἔντρα τῆς καὶ τοῦ-
τος βαρκοεστιαμῶν πιά ἀπ' τὸ σῆμα ἀπίθω, ἂν
εἶχε κλείσῃ τὴν σύνταξιν, θὰ προτιμοῦσε τὴν ἡσυχίαν
τῆς γωνίας αὐτῆς ἀπ' ὅσες τὶς ἐπαρχικῆς τιμῆς, τὰ
πλεῖστα, ποῦ πᾶν στὸν ἀνεμὸ ὅπως καὶ ἔρχονται,
τὰ πικισίαν, ποῦ χαλὰν μοναχὰ τὸ στομάχι.
Ἀπὸ τὸ τελευταῖον σὸς ἀπὸ πρᾶπον δὲν εἶχε ἀ-
κόμα ὁ Θώμος Κρανιά: ὡς τόσο εἶε ποῦ κέντρωνε
τὶς ἀγροτικῆς στὸν κῆπον, ἢ κλά:ωνε τὴν κληματα-
ριάν μὲ τὸ φτακὺ ὅσο μπορούσε πρὸ ψηλά, γιὰ νὰ
μὴ φτάνουν τὰ ζκλίμα οἱ κόρες του τὶς ἀγοριδες
(ποῦ ἔκοβαν τὸ φαγὶ μ' αὐτῆς καὶ γλύτωναν λε-
μόνια), μιὰ κάπια θλίψη ἔσμιγε μέσα του μὲ τὴν
χαρὰ τῆς ὄρας, ποῦ, ἀλλάζοντας τὰ πράγματα,
θὰ τὸν ἔριχναν ξανά στὴν περιπλάνησιν.

Καὶ πράγματι αὐτὰ δὲν ἀργῆσαν νὰλλάξουν. Ὁ
Δῆμος Κρανιάς ἦρθε στὴν ἐξουσίαν πάλι καὶ τὰ εἰ-
δύλλικα ὄνειρα τοῦ παυτανία ἔδοσαν τόπον σὲ πε-

ζότερα ἐντιχτα. Ἡ κυρὰ Θώμην ἔχρισεν τὸν λιαν-
νοῦντασμα καὶ ἡ ἀμφιβολία ἦταν μόνο ἂν τὰ
μπαούλα θὰ δεθοῦν γιὰ μακρινὴν ταξίδιν ἢ μοναχὰ
γιὰ τὸ ἐπαρχεῖον μέσα στὴν πόλιν. Ἀπάνω αὐτοῦ
ὅμως ἦρθε τὸ ἀνεπὶνταχο. Ἡ νῆα κυβέρονση κατάρ-
γησεν τὰ ἐπαρχεῖα καὶ ὁ πρῶτην ἐπαρχος ἔπρεπε νὰ
στρέψῃ νὰ πάῃ γραμματικὸς σὲ νομαρχίαν Γραμμα-
τικὸς ὁ Θώμος Κρανιάς, ὁ δὴμάρχος ἕνα κερσὸν!
Τὸ ἐλαχιστον διευθυντῆς, ἐπίμνε ἡ πρῶτην ἐπαρ-
χίαν. Μὰ μιὰ ματιὰ στὰ πῆδια τῶν παιδιῶν, στὰ
σύννεφα ποῦ ὄλοια χαμήλωναν ἀπ' τὰ βουὰ, ἐν-
ἀντριχίασμα ψιλὸ ἀπ' τὸ βριαθᾶκι τῆς ποτα-
μίας καὶ ἀπὸ τὸ χρέος τοῦ μπακάλιν καὶ ὁ Θώμος
δέχτηκε. Μὰ ἡ δυσκολία δὲν ἦταν μοναχὰ στὸ πέ-
σιμο τῆς μήτης. Δίχως νοκίαν τζάμπαν πιά, δίχως
τυχερά, δίχως πεσικίαν, μὲ τὸ μιστὸν ξερὸ πὸς θὰ
τὰ βγάλουν πέρα ἐξ νεμάτων; Ἡ φρόνησις τῆς κυρᾶς
Θώμην: ἦρθε εὐκαλὰ τὴ λύση. Νὰ πᾶν ὁ ἔν-
τρας τῆς μοναχῆς στὴν θέσιν του. Αὐτὴ καὶ τὰ παι-
διὰ μ' ἐκεῖ τὰ λιγοστὰ πρὸς τὸν στέλλον, θὰ
οἰκονομηθοῦν καλλίτερα ἐδῶ στὴν ἐρμιάν, παρὰ στὴν
πολιτείαν ποῦ θέλουν λούσα, φορέματα, σπῆτι καλὸ
καὶ χῶμα δούλα. Ἐκεῖ πρέπει νὰ φαίνωνται, ὅπως
ἀξίζει στὴν θέσιν τους καὶ στὸνομα τῆς φαρμακίας.